

Jaarverslag 2017

NETWERK OORLOGS BRONNEN

GEFACILITEERD DOOR

NIOD
instituut voor
oorlogs, holocaust-
en genocidestudies

MOGELIJK DANKZIJ

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

VSBfonds,
iedereen doet mee

Inhoudsopgave

In het kort: de eerste oogst	2
1. Opbouw netwerk	4
2. De landing	4
3. Nieuwe NOB-collectieportal	4
4. Personenportal WO2	6
5. Crowdsourcing basisadministratie Kamp Vught	7
6. Tribunaalarchieven als Digitale Onderzoeksfaciliteit (TRIADO).....	7
7. Platform WO2-projecten	8
8. Start open data project WO2.....	9
9. Internationaal.....	9
10. Overige mijlpalen	9
11. Kennisdeling: communicatie en bijeenkomsten	10
12. Financiën.....	14
Bijlage A: Deelnemers NOB.....	15
Bijlage B: Presentaties, publicaties en bijeenkomsten	16

In het kort: de eerste oogst

Stond het jaar 2016 in het teken van de voorbereiding en opbouw, in 2017 is het programma op toeren gekomen. Er is in korte tijd een sprong voorwaarts gemaakt met de inrichting van de nieuwe achterkant bij [Spinque](#). Met de lancering van de nieuwe versie van de website beschikt NOB inmiddels over een tastbaar en zichtbaar resultaat van het abstracte begrip 'thematisch intellectueel beheer'.

Hetzelfde geldt voor het Personenportal WO2-project. De pilot heeft het voor alle deelnemers concreter gemaakt. De tijdlijn voor individuele personen is een concept dat overduidelijk de waarde laat zien voor gebruikers van een thematische in plaats van organisatorische benadering. Met het project rondom de crowdsourcing van de basisadministratie van Kamp Vught heeft het netwerk ervaring opgedaan met het enorme potentieel van vrijwilligers dat zich betrokken voelt bij ons thema.

NETWERK OORLOGSBRONNEN

Johann VAN DIJK

Inspecteur Unilever. Verzetsherdenkingskruis. 2x O.D. proces. Pilotenhulp(?). Wapensmikkel. Stichtte drie organisaties in Amhem c.f. Instructies van Engeland. Sabotage. Weghelpen van gezochte geheime agenten via een Zwitserse weg. Verdedigde zich bij arrestatie met een vuurwapen. Bron: Erelijst, J.v.Dijk (vader:EL-11334), 'In Memoriam 314 verzetslieden van den O.D.' p.41, 'Gedenkboek van het Oranje Hotel' van E.P.Weber p.186, 'De zaak Antonius van der Waals' van F.Visser p.185 e.v., 'Erevelde Loenen' van J.Heerze, J.Koolstra en J.Teeuwisse, register p.11, Gedenkboek Verzetsherdenkingskruis, 'Englandspeel' van Jette Rep p.70,101,103,119,120,123 en 'Nacht en Nebel' van F.B.Bakels p.255. Komt niet voor op lijst pilotenhelpers.

Timeline:

- 1905-05-02: Geboren, Leiden
- 1942-03-09: Arrestatie, Amersfoort
- 1943-10-26: Transport, Kamp Amersfoort
- 1944-09-04: Transport, Natzweiler
- 1945-03-30: Overleden, Vahlingen

Map: Kaart Satelliet

Voorbeelden uit de Personenportal WO2 Professioneel (demo)

NETWERK OORLOGSBRONNEN

Search persons

Cornelis Johannes HASPELS

Kamp Neuengamme • Oranjestad • Erelijst NIOD • Kamp Amersfoort • Slachtoffers Eindhoven • Oorlogsgravenstichting • Online begraafplaatsen

Timeline:

- 1907-11-30: Geboren, Rotterdam
- 1943-01-13: Overleden, Neuengamme

Robert Jhr. de Brauw

Kamp Neuengamme • Erelijst NIOD • Cap Arcona • Oorlogsgravenstichting • Oranjestad • Kamp Amersfoort • Online begraafplaatsen

Timeline:

- 1917-07-02: Geboren, Emmenich
- 1945-05-04: Overleden, Neustadt

Zwiert Buurke

Oorlogsgravenstichting • Mittelbau-Dora • Erelijst NIOD • Kamp Dachau • Kamp Amersfoort • Online begraafplaatsen • Kamp Natzweiler

Timeline:

- 1901-08-01: Geboren, Noordbreek
- 1945-03-18: Overleden, Kdo. Elrich, Buchem

Belangrijk in 2017 was ook de nadere uitwerking van het organisatiemodel zoals dit was bedacht in het programmaplan. Meer dan zestig instellingen hebben zich als deelnemer aangemeld. Zij hebben zich hiermee expliciet gecommitteerd aan het uitwisselen van collectiedata – mits dit juridisch toegestaan is – en actieve participatie in het netwerk. Door de concrete resultaten uit de projecten, de vele presentaties in het land en daarbuiten, de laagdrempelige en actieve communicatiestrategie lééft het Netwerk Oorlogsbronnen (NOB). De verdubbeling van het aantal bezoekers aan de website oorlogsbronnen.nl maar ook de grote belangstelling voor de regionale Netwerkdag in Westerbork en de landelijke Netwerkdag in Amsterdam spreken boekdelen. NOB-programmateamleden hebben in 2017 op veel bijeenkomsten over de projecten en het programma verteld, wat NOB in het veld zichtbaarder heeft gemaakt dan eerdere jaren.

Er komt nog veel moois aan. In 2017 zijn in de projecten TRIADO, Open Data Depot WO2 en Geocoding de bouwstenen gelegd voor volgende stappen in 2018. Als we alle partners in de projecten bij elkaar optellen, gaat het om tientallen instellingen die actief participeren in Netwerk

Oorlogsbronnen. Met de bronnenkoppelingen aan thema's op Tweedewereldoorlog.nl en de totstandkoming van de [Kaart van Verzet](#) heeft Netwerk Oorlogsbronnen op praktische wijze invulling gegeven aan de samenwerkingsgedachte van het Platform WO2. De voorbereidingen voor het regionale knooppunt WO2Gld maken het mogelijk de [eerste regionale spin-off van NOB in 2018 te presenteren](#). Verschillende andere regionale partijen hebben al interesse getoond voor een eigen regio-NOB.

[WO2GLD.nl](#) zoals deze in 2017 online kwam

Financieel heeft het programma nu voldoende dekking om zich tot 2019 verder te ontwikkelen. Voor de periode 2019-2021 – de laatste fase van het programma – wordt in 2018 een nieuw programmaplan opgesteld met bijgestelde focuspunten en een concreet plan hoe er naar een 'landing' wordt toegewerkt. De Stuurgroep NOB heeft hierop samen met de programmadirecteur in 2017 al een voorschot genomen door een midtermreview in de zomer en een inventarisatie van de ideeën bij de stuurgroepleden. In 2018 krijgt dit in meer concrete zin vorm. Voor nu geldt het Netwerk Oorlogsbronnen als thematisch voorbeeldproject binnen het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE) en zijn er in 2017 fraaie resultaten geboekt. Dit jaarverslag geeft een indruk van een florerend programma.

1. Opbouw netwerk

In januari is in afstemming met de KNAW een deelnemersovereenkomst opgesteld. Deze is op 30 januari 2017 vastgesteld door de Stuurgroep NOB. 64 partners hebben aan het einde van het jaar deze overeenkomst getekend (zie bijlage A).

Op 16 februari is in Den Haag [de eerste deelnemersbijeenkomst NOB](#) gehouden.

In het Noord-Hollands Archief is op 22 februari een bijeenkomst rondom NOB georganiseerd voor de beleidsmakers en vertegenwoordigers van de fondsen.

2. De landing

In de Stuurgroep NOB is veel gesproken over de 'landing' en focuspunten voor NOB voor de periode 2019-2021. De stuurgroep heeft aangegeven dat het belangrijk is om als NOB meer Business-to-Consumer te opereren. Hetzij door showcases, hetzij door de huidige diensten door te ontwikkelen tot publieksdiensten. Het NIOD heeft interesse getoond om het programma na afronding te integreren in de eigen organisatie. De Stuurgroep NOB heeft deze intentieverklaring positief ontvangen en het NIOD gevraagd met een concreet plan te komen, in samenwerking met het NOB-programmateam.

3. Nieuwe NOB-collectieportal

Een nieuwe release van de oorlogsbronnen-website is in november 2017 live gegaan. Een maand later is deze uitgebreid met de mogelijkheid om door NOB verrijkte data te downloaden in verschillende standaardformaten. Ook is in deze periode de website [ArchievenWO2.nl volledig geïntegreerd in NOB](#).

Samengevat zijn de belangrijkste functionaliteiten van de huidige NOB-website:

- Context slider (of knowledge graph) in de collectie-portal aan de rechterkant, met uitleg over zoekterm (afkomstig van de WO2-thesaurus), referenties naar andere bronnen en evt. koppeling aan Wikipedialemma's.
- Inmiddels [10 miljoen bronnen opgenomen](#).
- Opgeschoonde facetten (filters).
- [Kaart met alle WO2 organisaties](#) erop.
- Pagina per organisatie, met een selectie van bronnen als de collectie onderdeel is van de collectie-portal.
- Dateslider voor zoeken of filteren op datum of periode.
- Koppeling van alle bronnen in de collectie-portal aan de WO2 thesaurus.

De bezoekers aan Oorlogsbronnen.nl zijn in 2017 en in het bijzonder na de release flink gestegen (zie communicatie). De bekende archiefzoeker Eric Hennekam noemde Oorlogsbronnen een van de beste WO2-sites van 2017.

The screenshot shows the website 'NETWERK OORLOGSRONNEN' with a search bar containing 'jeugdstorm' and 1,728 results. The navigation bar includes 'MATERIAAL', 'ONDERWERP', 'PERSOON', 'PLAATS', 'DATUM', 'ORGANISATIE', and 'RECHTEN'. A sidebar on the left lists material types like 'Foto [1.728]', 'Artikel [4.153]', etc. The main content area displays a grid of search results, including 'Jeugdstorm' (Rijksmuseum), 'De Jeugd in den jeugdstorm' (Stadsarchief Rotterdam), 'Optocht Jeugdstorm' (Rijksmuseum), 'Jeugdstorm in een stadion' (Rijksmuseum), 'Optocht Jeugdstorm' (Rijksmuseum), 'Jeugdstorm: schermen' (Rijksmuseum), and 'Staf- en kaderleden van de' (Rijksmuseum). A large circular image on the right is titled 'Nationale Jeugdstorm' with a descriptive paragraph about the movement.

De [nieuwe collectie-portal](#) met knowledge graph aan de rechterkant met informatie uit de WO2-thesaurus.

This section is titled 'Oorlogsbronnen Rijksmuseum'. It features a grid of five items: 'Bevrijding' van Danzig (Rijksmuseum, foto), 'Foto en collageboek 'De' (Rijksmuseum, kunstwerk), 'Krijgsgevangenenkamp Stalag' (Rijksmuseum, kunstwerk), 'Jas van ribfluweel en' (Rijksmuseum, kunstwerk), and 'Portret van Pains' (Rijksmuseum, foto). Below the grid is a red button 'Rijksmuseum : alle oorlogsbronnen (1157) ->' and a 'Download' button. At the bottom, there is a map of the Netherlands with a red location pin over Amsterdam, and zoom controls (+/-).

[Organisatie-pagina van het Rijksmuseum](#) op Oorlogsbronnen.nl

4. Personenportal WO2

Op 6 februari was [de kick-off](#) van het project Personenportal WO2. Maar liefst vijftien organisaties met prominente WO2-persoonsdata nemen deel aan dit onderdeel van Netwerk Oorlogsbronnen. Er is een projectplan eerste fase gemaakt. Op basis hiervan hebben Spinque en NOB in afstemming met de projectpartners een pilotapplicatie opgebouwd met een aantal datasets. Deze demo is zeer goed ontvangen door de partners, zowel de visualisatie van de resultaten in tijdlijnen als ook de onderliggende matching-technologie. Ook vanuit het buitenland (USHMM) is interesse getoond voor de applicatie. Kennisland heeft het juridische kader in kaart gebracht en in opdracht van NOB het rapport [‘Bescherming van persoonsgegevens uit oorlogstijd’](#) samengesteld en gepubliceerd. In december heeft de Stuurgroep NOB een protocol en veiligheidsplan voor de Personenportal WO2 vastgesteld. Het Mondriaan Fonds heeft extra geld beschikbaar gesteld voor doorontwikkeling van de pilot in een productiewaardige, in eerste instantie besloten omgeving.

NETWERKOORLOGSRONNEN

Cornelis Gootjes

Noord-Scharwoude, o... Kockengen, 'Gedenkte...

Veekoopman. Verzetsherdenkingskruis. [Dpl.Sld]. Kruis van Verdienste (KB 050553-61 of 110951-21P). Na terugkeer uit krijgsgevangenschap wapens gezocht en opgekocht. Jodenhulp. Onderduikerhulp. Organiseerde als P.C. een afdeling van de O.D. 2e O.D.proces. NN-gevangene. Bron: Erelijst, BRIOP, Mevr. M. Gootjes-vd.Oord (weduwe,EL-7873), Gedenkboek Verzetsherdenkingskruis, OGS Website, "De geschiedenis van de Ordedienst" van J.W.M.Schulten p.113, OGS Website, "Mauthausen.een gedenkboek"van H.E.Dominicus p.59 en "In Memoriam 314 verzetslieden van den O.D." p.42 In 1925 gehuwd met Mw.Maartje van der Oord. KvV: inschrijnummer 2044

Geboren
1904-03-28
St. Pancras

Arrestatie
1942-05-05
Amsterdam/Zwanenburgwal

Oranjestad

Natzweiler
Transport Amersfoort - Natzweiler
1943-10-26

Mauthausen
Transport Natzweiler - Dachau
1944-09-06

Overleden
1945-03-29
Mauthausen

Personenportal WO2: Automatisch gegenereerde tijdlijn van Cornelis Gootjes (demo).

NETWERKOORLOGSRONNEN

Databronnen (7)

Natzweiler	Online begraafplaatsen	Mauthausen
birthDate 1904-03-28	birthDate 1904-03-28	birthDate 1904-03-28
familyName Gootjes	deathDate 1945-03-29	birthPlace Sint Pancras
givenName Cornelis	name Cornelis GOOTJES	familyName Gootjes
name Cornelis Gootjes	subject • Stichtse Vecht • ovl. Kdo. Melk	givenName Cornelis
	url http://www.online-	name Cornelis Gootjes
☐	☐	☐

Is dit dezelfde persoon?

Personenportal WO2: Overzicht van informatiebronnen waarop tijdlijn is gebaseerd (demo)

5. Crowdsourcing basisadministratie Kamp Vught

Er is in de eerste maanden van het jaar een crowdsourcing-systeem gebouwd in een beveiligde omgeving. Met 170 vrijwilligers zijn er vanaf 7 juni – bij een goedbezochte kick-off op locatie in kamp Vught – in 91 dagen (!!!) 25.318 kampkaarten (2x) overgetikt. Op 18 oktober vond bij het NIOD een [slotbijeenkomst](#) plaats voor de vrijwilligers met spreker Marieke Meeuwoord. Het project is ondersteund door het VSBfonds.

Graag de gegevens precies invullen in zoals ze op het kaartje staan.

Opmerkelijkheden gevonden waar een medewerker van op de hoogte moet worden gebracht? Tegen een bug of probleem aangelopen? Meld het hier een medewerker van het projectteam.

melding verzenden

Gegevens s.v.p. exact overnemen. Onleesbare karakters graag vervangen door '@'. Eventueel doorgehaalde tekst kunt u omgeven door []. Een uitgebreide instructie en handige tips vind je in de handleiding.

persoonsgegevens

voornaam tussenvoegsel achternaam
d m j beroep
geboorteplaats nationaliteit
straat nr toevoeging woonplaats
adres, transport v.a. geboorteland (hooftpersoon)
geboortedatum d m j
familieleden
voornaam tussenvoegsel achternaam
d m j relatie
andere gegevens familielid
overige informatie en nummers
tekst of nummer, letterlijk evt. opmerking hierbij
taak versturen taak overslaan

Platform [Hetvolk.org](#) waar vrijwilligers de kaarten in overtikten.

6. Tribunaalarchieven als Digitale Onderzoeksfaciliteit (TRIADO)

Het [project TRIADO](#) is in 2017 opgestart. Op 23 juni is er bij het Nationaal Archief een officiële kick-off van het project georganiseerd. In de eerste fase is een workflowplan opgesteld voor digitalisering van het gehele CABR. Ook is er op kleine schaal geëxperimenteerd met autoclustering en is de samenstelling van de steekproef bepaald. Het inrichten van de fysieke en digitale omgeving bij het NA waar de data veilig en werkbaar voor de tests beschikbaar worden gesteld, bleek complexer dan voorzien. Door wat verschuivingen in de begroting en planning had dit uiteindelijk geen gevolgen voor het plan van aanpak zoals was voorzien in het originele projectvoorstel.

De Scientific Advisory Committee van TRIADO (SAC) is inmiddels geïnstalleerd. De commissie bestaat uit: [Catrien Bijleveld \(Vrije Universiteit\)](#), [Marten During \(Universiteit van Luxemburg\)](#), [Eric Ketelaar \(emeritus hoogleraar Archiefwetenschappen\)](#), [Pieter Lagrou \(Universiteit van Brussel\)](#), [Rianne Letschert \(Maastricht University\)](#), [Christoph Rass \(Universiteit Osnabruck\)](#), [Peter Romijn \(voorzitter\)](#), [Ismee Tames](#) en [Wouter Veraart \(Vrije Universiteit\)](#).

7. Platform WO2-projecten

Kaart van Verzet: Jaar van Verzet 2018

Het projectplan voor Kaart van Verzet is in april aan de Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 (de coördinator van het programma Jaar van Verzet) voorgelegd en goedgekeurd. Vanaf de zomer is samen met het Nationaal Comité 4 en 5 mei gewerkt aan dit project. De kaart laat circa dertig verzetsgebeurtenissen met de betrokken personen en gerelateerde oorlogsbronnen zien. Bij de selectie van verzetsacties is uitgegaan van de behandeling van verschillende soorten daden (liquidaties, overvallen et cetera). Daarbij is gezocht naar een balans tussen beroemde gebeurtenissen en minder bekende daden en een geografische spreiding over het land. Bijproduct was een uitbreiding van de WO2-thesaurus met namen van verzetsgroepen en termen die ontbraken rondom het thema verzet. De [kaart is op 25 februari 2018 gelanceerd](#) tijdens de publieksaftrap van het Jaar van Verzet.

NOB-bronnen gekoppeld aan thema's in tweedewereldoorlog.nl

De bijdrage van NOB aan de website Tweedewereldoorlog.nl van het Platform WO2, is een koppeling van oorlogsbronnen aan thema's. Voor circa tweehonderd thema's heeft een collectiespecialist circa zeshonderd bronnen gecureerd en beschreven. Dit onderdeel van het project is in de zomer van 2017 in samenwerking met het Nationaal Comité 4 en 5 mei afgerond. Daarna is gewerkt aan het geocoderen van oorlogsbronnen zodat deze later op kaarten getoond kunnen worden op tweedewereldoorlog.nl.

Andere verzetsgroepen
Tijdens de oorlog strijden nog diverse andere verzetsgroepen ondergronds tegen de bezetting. Belangrijke gewapende verzetsgroepen zijn bijvoorbeeld de Raad van Verzet (RVV) en de Ordedienst (OD), die bestaat uit militairen van het verslagen Nederlandse leger. Met hulp van de regering in Londen wordt voor de financiële ondersteuning van het verzet in Nederland het Nationaal Steunfonds (NSF) opgericht. Dankzij garanties van de regering kan het verzet leningen afsluiten bij banken en bedrijven in Engeland.

Bronnen - direct toegang tot archiefmateriaal

Legpenning Brigade Rotterdam van de Raad van Verzet.
[Museum Rotterdam, CC BY-SA 3.0 NL]

Armschild.
[Museum Rotterdam, CC BY-SA 3.0 NL]

Portret Hannie Schaft
[Noord]

Toon meer bronnen

NETWERK OORLOGSRONNEN

*Het Netwerk Oorlogsbronnen op
Tweedewereldoorlog.nl*

8. Start open data project WO2

Op 29 augustus is de kick-off-bijeenkomst gehouden van het [Open Data Depot WO2-project](#). Er is gesproken over de inhoud en juridische aspecten van het project. Afgesproken is dat alle partners (SMH 40-45, Wikimedia Nederland, Nationaal Comité 4 en 5 mei, Beeld en Geluid, Liberation Route Europe en Kennisland) eind september hun wensenlijstje ('u roept wij draaien') indienen. De bedoeling is rond dertig WO2-gebeurtenissen/onderwerpen digitaal hoogwaardig materiaal te verzamelen dat zonder restricties kan worden hergebruikt (websites, tentoonstellingen, etc.). De selectie beoogt niet een allesomvattende canon te zijn maar een geheel van onderwerpen waarvan we zeker weten dat er publieke belangstelling voor is. Het project wordt gefinancierd door het Prins Bernhard Cultuurfonds.

9. Internationaal

Vanuit NOB is er van 25 tot 28 oktober deelgenomen aan respectievelijk een expert- en board-meeting bij de International Tracing Service (ITS) in Bad Arolsen. Het Netwerk Oorlogsbronnen maakt inmiddels deel uit van een expertgroep die de ITS gaat adviseren over de nieuwe inrichting van de informatievoorziening. Hierbij zet NOB zich nadrukkelijk in voor remote access tot de data en vrije beschikbaarstelling niet alleen via websites maar ook via API of anderszins.

Op de halfjaarlijkse conferentie van de International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) in Bern in november zijn er drie presentaties over Netwerk Oorlogsbronnen gegeven. Met het oog op de volgende programmaperiode zijn de eerste contacten gelegd. Zowel het concept als de uitwerking ervan – in het bijzonder de Personenportal WO2 – is met veel belangstelling ontvangen.

10. Overige mijlpalen

- Op 1 april is het WO2-thesaurusproject afgerond. Alle NIOD-trefwoorden en nog meer zijn omgewerkt naar een LOD-[WO2-thesaurus in SKOS](#). Trefwoorden zijn vertaald in het Duits en in het Engels.
- In samenwerking met de stichting WO2Gld en Erfgoed Gelderland is er een begin gemaakt met de ontwikkeling van een regionale NOB-portal. Op 23 februari zijn de leden van de Collectie Gelderland geconsulteerd over hun wensen en ideeën. Deze zijn verwerkt in een projectplan, opgesteld door WO2Gld.
- Het NOB-Metamorfozevoorstel voor conservering en digitalisering van oorlogscollecties van het Verzetsmuseum Amsterdam, het Regionaal Archief Nijmegen, het Bevrijdingsmuseum Zeeland en het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) heeft in december een positief advies gekregen van de adviescommissie Metamorfoze. Het projectplan en de planning worden verder uitgewerkt in 2018. Het gaat naar schatting om een totaalbudget van circa 300.000 euro.

- De vernieuwde [BeeldbankWO2](#) is in november live gegaan. Alle bestaande data is gemigreerd naar Memorix Maior. Er zijn geen watermerken meer, de foto's hebben persistent identifiers gekregen en de presentatie is aanzienlijk verbeterd.
- EVIDENCE: Ego Documents Events modelling. How individuals recall mass violence: samen met de Open Universiteit (hoofdaanvrager Susan Hogervorst), het Meertens Instituut en de Vrije Universiteit [participeert NOB](#) in een DH-project binnen de zogenaamde ADAH project call. De bedoeling is om met behulp van semantic web technology (bijv. gebruik WO2 thesaurus) en events modelling ego documenten uit Nederlab en Getuigen Verhalen aan elkaar te koppelen om patronen in ooggetuigenverslagen in relatie tot oorlog en grootschalig geweld bloot te leggen.

11. Kennisdeling: communicatie en bijeenkomsten

In 2017 maakte NOB voor het eerst een jaar vol met het opstarten, uitvoeren en afronden van projecten: de aandacht voor de resultaten uit het programma groeide. Een paar hoogtepunten:

In februari publiceerde het Netwerk Oorlogsbronnen een [uitlegfilm](#). Daarin wordt toegelicht voor wie en namens wie NOB werkt, hoe we dat doen en met welk doel. De video is regelmatig ingezet tijdens presentaties en is de topscorer op het NOB-YouTube-kanaal met een kijktijd van 36,5 uur.

In de zomermaanden maakten we een interviewserie met brongebruikers. [Uitgevers van educatieve lespakketten](#), NOS-journalist [Pauline Broekema](#) en een [docent op een laptopschool](#) vertelden over hun ervaringen met het zoeken naar bronmateriaal.

In november verscheen in de collectie-portal Oorlogsbronnen.nl de tien miljoenste bron. Reden voor NRC om hier, zowel in print als online, een [artikel](#) aan te wijden. Op de website en op sociale media is een piek in het bezoekersaantal zichtbaar rond de publicatie.

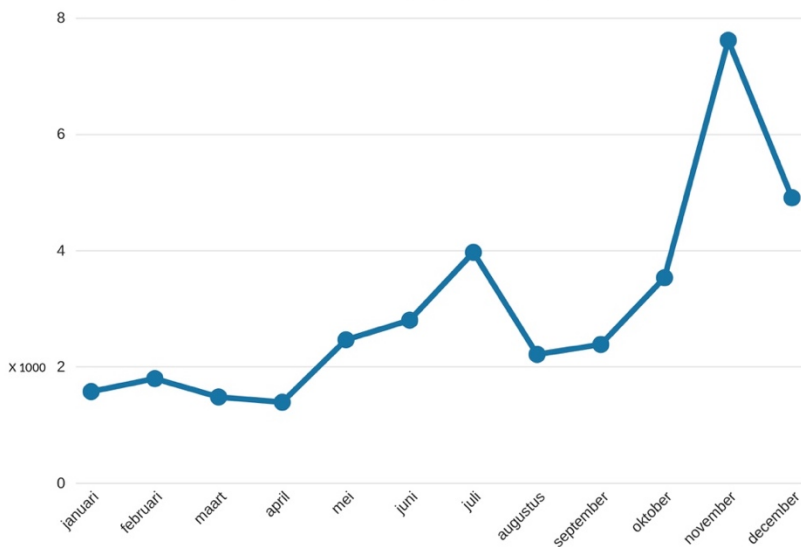
De videoserie 'De mensen van TRIADO' is in november van start gegaan. In elke aflevering komt een betrokkene bij het project TRIADO aan het woord over zijn of haar expertise, rol binnen het project en de verwachtingen. In 2017 zijn [twee interviews](#) gepubliceerd.

De belangrijkste bijeenkomsten van het Netwerk Oorlogsbronnen in 2017 waren de Noordelijke Netwerkdag (6 juni) in Westerbork met het thema '[Zoeken naar Personen in WO2](#)' met 100 deelnemers. En de landelijke Netwerkdag oorlogsbronnen op 16 november met het thema '[Digitaal? #Hoedan](#)' met circa 150 bezoekers. Zie voor meer bijeenkomsten van en optredens door NOB 'Bijlage B: presentaties, publicaties en bijeenkomsten'.

Oorlogsbronnen.nl

Oorlogsbronnen.nl wordt door meer mensen, vaker en langer bezocht dan in 2016. Er is een stijging van 52% in het aantal bezoekers, 65% in het aantal sessies, 53% in het aantal paginaweergaven en 43% in de gemiddelde sessieduur. In 2017 brachten 32.964 mensen 49.502 bezoeken aan de site. Zij bekeken 127.124 (unieke) pagina's en verbleven gemiddeld bijna 4,5 minuut per bezoek.

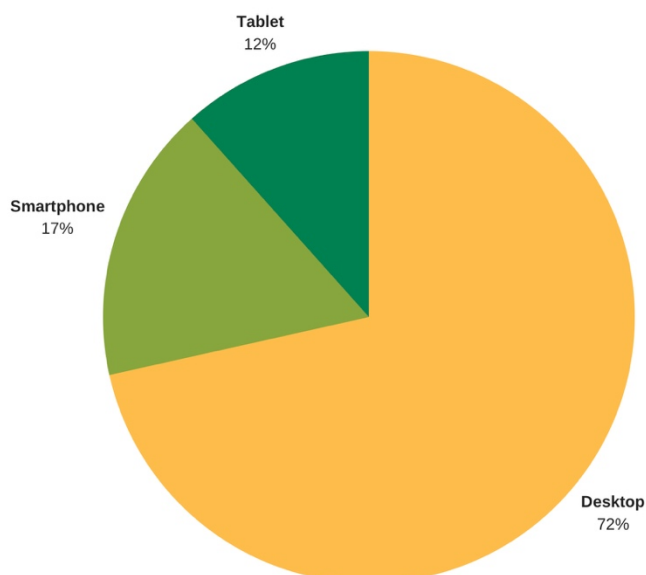
AANTAL BEZOEKERS OORLOGSBRONNEN.NL 2017

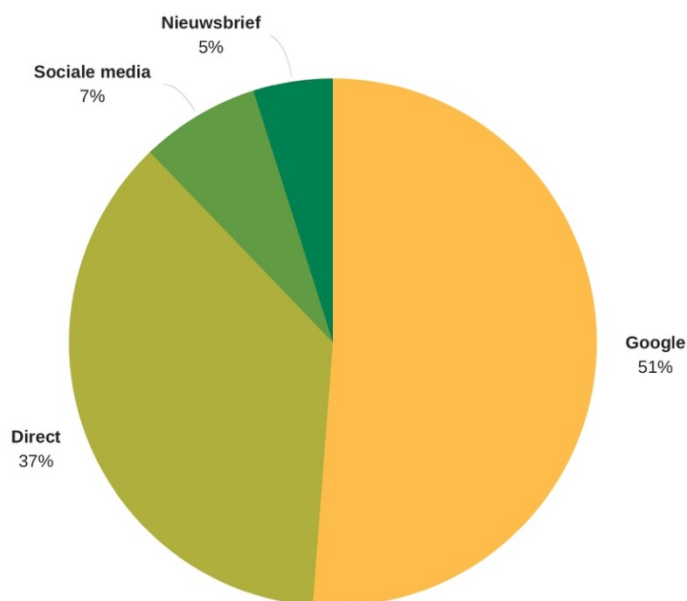
De grafiek laat twee pieken zien. Eén in juni/juli, te danken aan het toegenomen websitebezoek rond het crowdsourcing-project Kamp Vught. De tweede piek, in november, is gerelateerd aan een artikel in NRC over het behalen van 10 miljoen bronnen in de collectie-portal.

Tijdens bijna de helft van de bezoeken (namelijk 23.634x) zijn één of meer zoekopdrachten uitgevoerd (46.005 in totaal). De minder frequent voorkomende zoekopdrachten zijn voornamelijk persoons- en plaatsnamen. Waarschijnlijk van bezoekers die kijken of er iets over hun woon- / geboorteplaats of familie in de collectie-portal zit. De meest gebruikte zoektermen zijn algemener, denk aan *concentratiekamp*, *Hitler* en *onderduiken*.

APPARATEN BEZOEKERS OORLOGSBRONNEN.NL 2017

BINNENKOMST BEZOEKERS OORLOGSRONNEN.NL 2017

In de top vijf van de meest gelezen artikelen op Oorlogsbronnen.nl is twee keer nieuws over de Personenportal WO2 te vinden. Het bericht over de opname van de archiefbeschrijvingen en thematische toegang van ArchievenWO2.nl in Oorlogsbronnen.nl, was het populairst.

- [Reboot ArchievenWO2.nl: thematische ingang via portal Oorlogsbronnen.nl](#)
- [Personenportal WO2 stap verder na geslaagde pilot met 360duizend namen](#)
- [Vrijwilligers gezocht voor crowdsourcing-project 'De gevangenen van Kamp Vught'](#)
- [Tien miljoen oorlogsbronnen en duizend WO2-thema's](#)
- [Webwijzer persoonsgegevens WO2 in de maak](#)

Tweedewereldoorlog.nl

Het Netwerk Oorlogsbronnen verzorgt bronnen bij [thema's op Tweedewereldoorlog.nl](#), de website van het Platform WO2. Deze pagina's zijn in totaal 170.777 bekeken (unieke paginaweergaven). Ook verzamelde NOB de bronnen bij [Nieuws van toen](#), deze pagina's zijn 4.966 keer bekeken (idem).

Nieuwsbrief

Naast de algemene nieuwsbrief van het Netwerk Oorlogsbronnen zijn dit jaar ook aparte nieuwsbrieven naar vrijwilligers van het crowdsourcing-project en NOB-deelnemers verstuurd.

- Het aantal ontvangers van de algemene nieuwsbrief is gedurende het jaar gestegen van 1.541 naar 1.976.
- De nieuwsbrief aan vrijwilligers is gemiddeld door 81,5% ontvangers geopend.

Sociale media

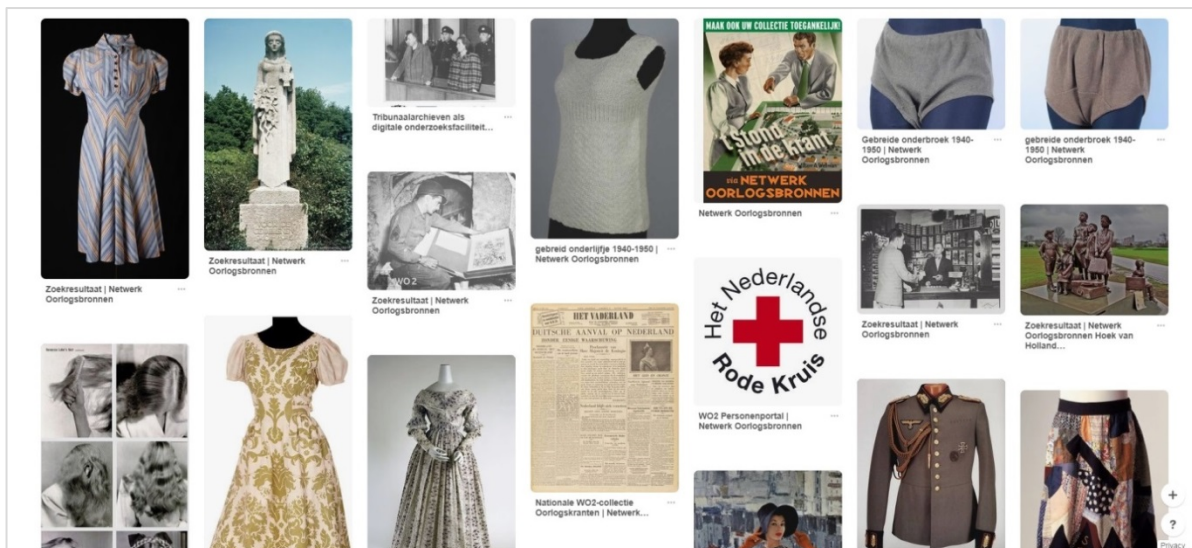
Het Netwerk Oorlogsbronnen was in 2017 actief op [Twitter](#), [Facebook](#), [LinkedIn](#) (+ [Slideshare](#)) en [YouTube](#).

- Het Twitter-account telde aan het einde van het jaar bijna 700 volgers.

- In het najaar van 2017 startte NOB een Facebook-account en kreeg in een paar maanden 130 volgers.
- Op het YouTube-kanaal zijn vijf nieuwe video's verschenen, waaronder een geanimeerde uitlegvideo over NOB. In totaal is 46 uur naar NOB-filmpjes gekeken in 2017.
- Op Twitter en Facebook wordt regelmatig door anderen verwezen naar en geschreven over NOB, bijvoorbeeld:

Op steeds meer online platforms wordt gerefereerd naar het Netwerk Oorlogsbronnen of bronnen uit de collectie-portal. Zoals in de voetnoten van Wikipedia en op [Pinterest](#):

NOB deelnemers en partners

Deelnemers, projectpartners en andere betrokkenen vermelden graag hun verbondenheid aan het Netwerk Oorlogsbronnen. Via de [communicatie-toolkit](#) is het mogelijk logo's en standaardteksten / -berichten te downloaden en gebruiken. En dat zien we terug, zowel op websites als via sociale media.

In de verschillende projecten werkt NOB met de projectpartners aan een gezamenlijke communicatie. Zoals bij de overgang van ArchievenWO2.nl in Oorlogsbronnen.nl, met het Nationaal Archief en NIOD. Of in het project TRIADO, waarbij de interviewserie 'De mensen van TRIADO' met projectpartners [Huygens ING](#), [Nationaal Archief](#) en NIOD wordt gepubliceerd.

Ook nieuws over het project Personenportal WO2 wordt veel door zowel projectpartners als organisaties uit het (oorlogs-)erfgoedveld gedeeld, zoals [het Platform WO2](#), [Erfgoed Brabant](#), en [NIOD](#).

12. Financiën

De kosten van NOB in 2017 bedroegen € 949.250 euro. Dit is een substantieel hoger bedrag dan het 'opbouwjaar' 2016 (636.746 euro).

Bijlage A: Deelnemers NOB

<p>Airborne Museum 'Hartenstein'</p> <p>Anne Frank Stichting</p> <p>Archief Eemland</p> <p>Atlas van Stolk</p> <p>Atria Kennisinstituut voor Emancipatie en Vrouwengeschiedenis</p> <p>Bevrijdingsmuseum Zeeland</p> <p>Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)</p> <p>CBG Centrum voor familiegeschiedenis</p> <p>Drents Archief</p> <p>Erfgoed Leiden en Omstreken</p> <p>Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)</p> <p>Erfgoedcluster Weert</p> <p>Fries Verzetsmuseum</p> <p>Gelders Archief</p> <p>Gemeentearchief Ede en Scherpenzeel</p> <p>Gemeentearchief Hengelo</p> <p>Gemeentearchief Schiedam</p> <p>Gemeentearchief Schouwen-Duiveland</p> <p>Gemeentearchief Zaanstad</p> <p>Gronings Audiovisueel Archief (GAVA); valt onder RHC Groninger Archieven</p> <p>Haags Gemeentearchief</p> <p>Herinneringscentrum Kamp Westerbork</p> <p>Het Utrechts Archief</p> <p>Historisch Centrum Leeuwarden</p> <p>Historisch Centrum Overijssel</p> <p>Huisarchief Twickel</p> <p>Indisch Herinneringscentrum (IHC)</p> <p>Int. Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG)</p> <p>Joods Cultureel Kwartier</p> <p>Koninklijke Bibliotheek</p> <p>Leo Smit Stichting</p> <p>Maritiem Museum Rotterdam</p> <p>Museon</p> <p>Nationaal Archief</p>	<p>Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945</p> <p>Nationaal Comité 4 en 5 mei</p> <p>Nationaal Monument Kamp Amersfoort</p> <p>Nationaal Monument Kamp Vught</p> <p>Nationaal Onderduikmuseum</p> <p>Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (NIBG)</p> <p>Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)</p> <p>Nederlands Muziek Instituut/MusicForce Media (gefuseerd met HGA)</p> <p>NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies</p> <p>Noord-Hollands Archief</p> <p>Oorlogsgravenstichting</p> <p>Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen (OVCG)</p> <p>Regionaal Archief Alkmaar</p> <p>Regionaal Archief Dordrecht</p> <p>Regionaal Archief Nijmegen</p> <p>Regionaal Archief Tilburg</p> <p>Regionaal Archief Zutphen</p> <p>Regionaal Historisch Centrum Groninger Archieven</p> <p>Regionaal Historisch Centrum Limburg</p> <p>Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)</p> <p>Rijksmuseum</p> <p>Stadsarchief Amsterdam</p> <p>Stadsarchief Breda</p> <p>Stadsarchief Rotterdam</p> <p>Stichting Oranjehotel</p> <p>Stichting Spaarnestad Photo</p> <p>Tresoar</p> <p>Verzetsmuseum Amsterdam</p> <p>Verzetsmuseum Zuid-Holland</p> <p>West-Brabants Archief</p> <p>Westfries Archief</p> <p>Zeeuws Archief</p>
---	---

Bijlage B: Presentaties, publicaties en bijeenkomsten

Publicaties

- NOB heeft een samenwerking met de populaire site Historiek.net om hier de rubrieken 'Bron uitgelicht' te publiceren. Zeven edities zijn in 2017 verschenen die in totaal 5.412 keer bekeken zijn.
- Onderzoek Uitgelicht; jaargang 6 nr 2, september 2017; column '[Jaar van Verzet](#)' door Puck Huitsing.
- Archievenblad; nr. 4 2017; De archieffervaring van Lizzy Jongma.
- Onderzoek Uitgelicht; jaargang 6 nr 3, november 2017; Interview met Edwin Klijn, artikel '[Beladen archief](#)'.
- NRC Next; 15 november; pag. 2; 'Zoekmachine ploegt archieven over de Tweede Wereldoorlog door'.
- NRC.nl; 15 november; '[Google voor WOII-materiaal moet 'herinnering levend houden'](#)'.
- Archievenblad; nr. 9 2017: [Van oorlogsbronnen naar oorlogsverhalen](#).
- Handleiding '[Verbind je termen](#)'.
- Rapport '[Bescherming persoonsgegevens uit oorlogstijd](#)'.
- Archievenblad; nr. 10 2017: Nieuws uit het veld 'Tien miljoen WO2-bronnen in één zoekmachine'.
- Nieuwsbrief vriendenkring NM Kamp Vught; najaar: [artikel over het crowdsourcing-project](#).
- Een interview met NOB op de website van de International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA): [Network of War Collections in the Netherlands](#)
- Alle nieuwsberichten van het Netwerk Oorlogsbronnen verschijnt op Tweedewereldoorlog.startpagina.nl.

NOB-bijeenkomsten

- 16 feb Eerste deelnemersbijeenkomst NOB
- 22 feb Beleidsdag NOB
- 25 maart [Workshop voor VGN geschiedenisdocenten](#)
- 6 juni [Noordelijke Netwerkdag Oorlogsbronnen](#)
- 7 juni Kick-off crowdsourcing-project 'De gevangenen van Kamp Vught'
- 23 juni Kick-off TRIADO-project
- 29 aug Kick-off Open Data Depot WO2-project
- 18 okt [Slotbijeenkomst crowdsourcing-project](#)
- 31 okt NOB informatiebijeenkomst voor nieuwe deelnemers
- 16 nov Netwerkdag Oorlogsbronnen '[Digitaal? #Hoedan](#)'

Presentaties / congressen / workshops / lezingen gehouden door NOB-teamleden

- 10 januari koffielezing voor NIOD-personeel
- 23 februari Bijeenkomst [Oorlogsbronnen Gelderland](#)
- 20 maart [SMH-collectieoverleg](#)
- 21 maart NOB & LOD voor Nationaal Archief
- 7 april Posterpresentatie & sessie tijdens [NDE-conferentie](#) door Lizzy Jongma
- 11 april Presentatie NOB voor [geschiedenisvakreferenten](#)
- 12 april Presentatie tijdens [Week van het digitaal erfgoed](#)
- 11 mei Presentatie WO2-thesaurus bijeenkomst gebruikersgroep Poolparty

- 12 juni KVAN-dagen, presentatie '[Digitaal omdat het moet](#)' door Puck Huitsing, Lizzy Jongma en Edwin Klijn
- 14 juni [DPASSH 2017](#); Keynote "[You've done it all, you've broken every code](#)" door Lizzy Jongma. Bekijk ook de [video van de lezing](#).
- 16 juni Presentatie tijdens '[Hoe schrijf ik geschiedenis](#)' door Edwin Klijn
- 19 juni Presentatie tijdens [Informatiemiddag digitalisering erfgoedcollecties](#)
- 19 juni Presentatie tijdens convent directeuren RHC's & NA (Lieuwe Zoodsma)
- 26 juni Presentatie voor V-Fonds & SMH
- 29 juni Presentatie door Lizzy Jongma tijdens [LODLAM SUMMIT](#) in Venetië
- 4 juli Lunchlezing door Lizzy Jongma bij Van Gogh Museum
- 25 aug Presentatie tijdens [Historicidagen](#)
- 6 sep Presentatie over Open Data Depot WO2 bij collectieoverleg SMH door Edwin Klijn
- 12 sep Gastcollege Betekenisvol Verbinden bij Reinwardt Academie door Lizzy Jongma
- 16-17 sep Informatiestand NOB tijdens Open Monumentendagen 2017
- 3 okt Jaarcongres Platform WO2 werksessie '[Verzet en bronnen](#)' door Tessa Free en Yeva Swart
- 17 okt Workshop Open Refine tijdens DH-Clinics door Inge van Stokkom
- 26 okt Presentatie door Lizzy Jongma tijdens de Adlib Gebruikersdag
- 11 nov Workshop + informatiestand bijeenkomst lokale herinneringsclubs NC door Anne Helfrich, Tessa Free en Yeva Swart
- 27 & 28 nov Presentatie NOB door Puck Huitsing en Edwin Klijn bij verschillende IHRA-werkgroepen.